

EESTI Loomaarstlik Ringvaade

REVUE VÉTÉRINAIRE || ESTNISCHE TIERÄRZT-
ESTONIENNE || LICHE RUNDSCHAU

:—: ILMUB 6 KORDA AASTAS :—:
EESTI LOOMAAARSTIDE SELTSI VÄLJAANDEL

TOIMETUS:

J. RABISON, K. TAGEPERA,
vastutav toimetaja toimetuse sekretär

A. OLT-OJASALU
tegev toimetaja

SISU:

K. Tagepera. Hobusekasvatuse Rootsis. — E. Loomaarstide
Ühingu põhikirja kava. — Ernst Joest †. — Toimetusele tul-
nud kirjad. — Oskussõnade nimestik. — Kuulutused.

EESTI LOOMAAARSTIDE SELTSI ÜLDKOOSOLEK

Tallinnas, 12. sept. s. a. kell 11 e. l. Loomatervishoiu
Peavalitsuse ruumes.

P Ä E V A K O R D :

1. E. L. S. uus põhikiri.
2. Atv. Jürgensoni konflikt ühis. „Estonia’ga“ ja seisu-
koha võtmine „Estonia“ juhatuse teguviisi asjus.
3. Ministeeriumite ümberkorraldamise kavatsused ja
Loomatervishoiu Peavalitsuse alluvuse küsimus.
4. Dr. J. Rabison: Ankeedi tulemused.
5. J. Niggol: Olukord, milles Raasikult lahkusin.

Kuna päevakorral olevad küsimused on tähtsad ja kiire ise-
loomuga, palub rohket osavõttu

Eestseisus.

NB.: Isiklikka kutseid ei saadeta!

Nõudke igalpool!

Nõudke igai pool!

KAPJADE RAVITSEMISEKS
KÕIGE PAREM
KABJAMÄRE.

KABJOL

Saada igalpool!

Ladu: **G. Gnadeberg ja E. Leyden,**
Tallinn, Suur Karja tän. 4.

2. aastakäik

4 Vihk

1926

Eesti Loomaarstlik Ringvaade

Toimetuse:

Dr. med. vet. J. RABISON, K. TAGEPERA ja A. OLT-OJASALU.

Toimetuse ja tallituse aadress: TALLINN, Rahukohtu tän. 5

Aastakäigu hind 180 mkr. Üksik vihk 30 mkr. — Tellimisi võtavad vastu peale aja
kirja tallituse kõik vabariigi postkontorid. Üksikud vihud müügil Tallinnas „Rahva
õlkkooli“ ja Tartus „Postimehe“ raamatukaupluses.

Hobusekasvatuse Rootsisis.

(Lõpp.)

K. Tagepera.

Põhjarootsi hobune

kuulub ka nende hulka, keda mõned rootslased meile pakuvad kui abinõu
eesti hobuse arendamisel. Peale ardenni varsade ostmist seltsis meie
ostukomisjoniga Rootsi põllumajandusline esindaja Eestis, h-ra Silfver-
hjelms, kellega kahe päeva jooksul pikema sõidu p.-rootsi hobuste piir-
konda tegime. Reis, kuigi lühike, pakkus nii mõndagi huvitavat. Tut-
vunesime p.-r. hobusega, maakohaga, kus teda leidub, tegelastega, kes
selle tõu arendamise juhtijateks ja lõpuks töökorraldusega.

1874. aastal alustatud rootsi hobuse arendamisele tuhin liikus
kiiresti lõuna maakondadest põhjapool. 1894. aastal pandi sellele liiku-
misele pais ette sellega, et tekitati vastuliikumine ning asutati energi-
lise p.-rootsi hobuse eluõiguse eest võitleja, Skara loomaarstikooli prof.
W. Hallanderi, ja kohapidaja Brogren'i algatusel esimene p.-rootsi ho-
busekasvatavate ühing: — „Södra Dalarnas Hästvänner.“ Samuti
asusid prof. Hallanderi ideede teostamisele nelja põhjamaakonna (Kop-
parbärgi Gäfleborgi, Västerborni, Jämtlandi) põllumajandusseltsid,
kes asutasid „Wongeni“ täkkvarsade kasvatuasutuse ja otsustasid omal
kulul p.-r. hobuste suguraamatut sisse seada, mille pidajaks oli prof.
Hallander. Raamat seati sisse 1904. aastal.

1924. aastal asutati „Põhjarootsi hobusekasvatusselts.“ Seltsi
sekretäriks on jaoskonna loomaarst Gustav Kellgren, Smedjebackenis,
kes praegu silmapaistvamaks tegelaseks seltsis, kui ka riiklikus hinda-
miskomisjonis.

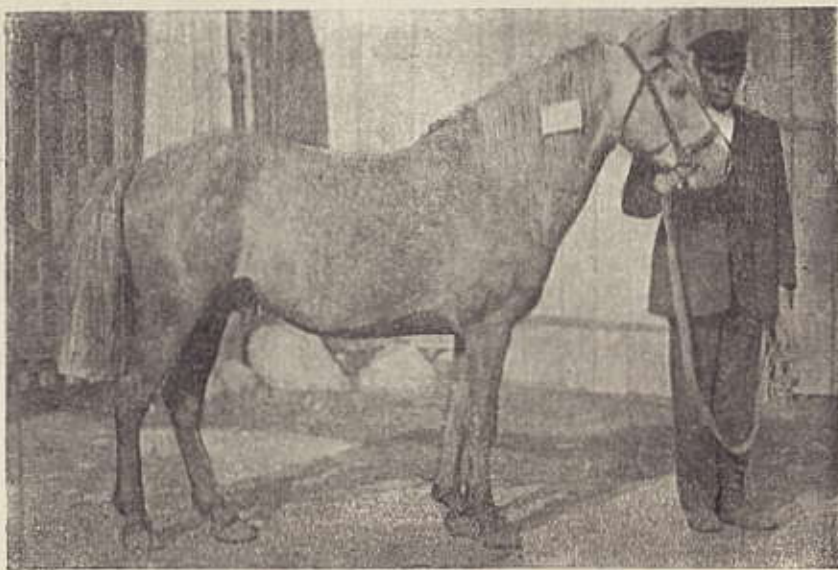
Põhjarootsi hobuse olemist õigustavad looduselised tingimused,
milles teda kasvatatakse ja põhjamaa majanduslikud olud. Harvalt asu-
tud, metsarikas, kasvukidur, külm, mägiline-orgline maa, kus põldu ai-
nult saarekestena metsastel mäenõlvadel, kus saak põllust väike, kus

rohkesti metsavedusid, kus siin-seal teine-teisest oemal üksikud rauamalmi tehased. Siin nõutakse hobuselt, et ta pikki maid nobedasti ühejoonega läbikäiks, et ta toidu suhtes vähem nõudlik ja üldiselt kergem ning paenduvam oleks kui ardennd.

Mainitud asjaolud on niivõrd otsustandvad, et ardenndi ja p.-r. hobuste kasvatajate vahel puudub igasugune riid, mille põhjuseks võiks olla kartus, et teine tungib teise asumisalale.

Juba varem sai öeldud, et p.-r. hobust tarvitatakse põhjapoolse 2/3 Rootsist ja et neid on 150.000 ümber. Seega asub p.-r. hobune ligemale viis korda õredamalt, kui hobused Eestis. See on suureks takistuseks hobusekasvatuse edendamises: läheb tarvis rohkem tegelasi, mille all kannatab tööühtlus; läheb tarvis rohkem takke ja nendest paremate mõju ei laiene mitte ruttu. Kui veel arvesse võtta varemalt olnud juhusliku ristsugutuse mõju, siis olime väga huvitatud, milliseid järeldusi annud ümarguselt 30 aastat kestnud plaanikindel tõuarendamistöö nendes rasketes tingimustes.

Härra Kellgren näitas Smedjebackeni ümbruses (200 km. Stockholmist põhja-lõuna poole) neljas majapidamises paremaid p.-r. hobuseid. Lootsime eest leida eesti hobusele midagi lähedat, ent olime pettunud juba esimestest peale. Kõik, mis neile eht, oli meile vastuoksaks. Eesti ja põhja-rootsi hobune on tüübi poolest selleks liig erinevad, et teine teisele olla toeks arendamistööks. See peaks ka lugejale kohe selguma, kui võrrelda pilte nr. nr. 3, 4 ja 5, milledest esimene kujutab kaunis tüübilist eesti takku Hiiu maalt, teine möödunud sügisel Hiiu maale toodud soome takku, kolmas 1. auhinnalist põhjarootsi takku.

Pilt 3. Eesti takk „Halli“ nr. 4 E.

Pilt 4. Soome takk „Patu“ nr. 54 E.

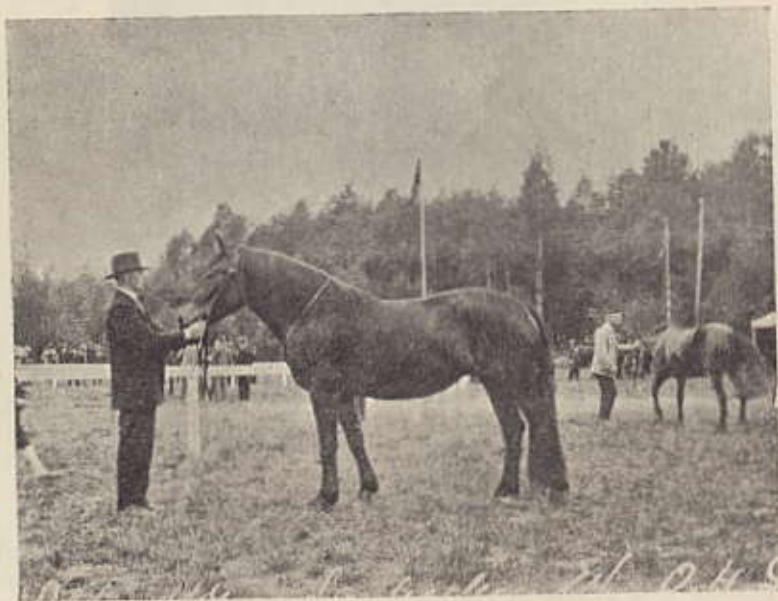
Põhjarootsi hobuse tõulooline arenemine muinasajalt ei ole selge. On arvamisi, et tema algtüvi, vana rootsi hobune, on Lääne-Euroopa ja Aasia hobuse segamise produkt. P.-rootsi hobune lähemast minevikust põlvneb: vanast rootsi hobusest, kellesse segatud vähe soojaverd ja kohati ardennd, suuremal määral aga norra hobuseid.

Tema iseloomustuseks võib öelda järgmist. Peaaegu kõik on nad ühekarvalised — tume- ja mustkõrvid ilma märkideta. Keha ehituses, meie hobusega võrreldes, tungivad esile igal pool pikad jooned; pikem peenem pea, pikem ja nagu enam lookas kael, pikem ja õhem kaela-pea ühendus, õieti pikk keskkere; üldise sügavuse, laiuse, madaljalgsuse juures pikavõitu tagujalad ja sellega seotud õõnes kints kõr-

Pilt 5. Esimese auhinnaline p.-rootsi täkk „Patrik“.

valt vaadates; esimesed jalad tihti vähe ettepaindunud põlvega; tugev kondikava, sääre ümbermõõt märadel harilikult 20—22 sm., jämedad liikmed; tavalik kõrgus 148—156 sm.; võrdlemisi madala kasvu juures on nende eluskaal 35—45 puuda, seega võrdsed meie torihobustele ja ardennele.

Pilt 6. Põhja-rootsi mära „Alfa“.

Osa p.-rootsi hobustest tuletasid kangesti meelde paljuid Kullamaa ja Vigala hobuseid, keda heameelega ei võeta ei tori ega eesti hobuste hulka, kelledest paremaid siiski on libisenud tori suguraamatusse ja kes põlvnevad selles kandis seisnud taani ja orlovi täkkudest. See nähtus on seletatav, kui arvesse võtta sidet, mis olemas praeguse p.-rootsi ja taani-jüüti hobuse vahel.

Mõnede hippoloogide poolt (Diffлот) toetakse ühte, friisi hobuse (equus caballus frisius) gruppi kuuluvaiks järgmisi praeguseid euroopa hobuseid: friisi, flaami, flandria, hollandi, clydesdali, taani, gudbrandstali; selle järele oleks taani-jüüti ja norra-gudbrandstali hobused sugulased; veel suurem on nende sugulus, arvestes sellega, et norralased, asudes gudbrandstali hobuse arendamisele, ei ole sellejuures põlganud jüüti hobuseid. Teisest küljest on jälle sugulussidemed p.-r. hobuse ja gudbrandstali vahel väga tugevad.

P.-rootsi hobuse arendajates tekkisid kohe töö algul lahkarmisid; ühed nõudsid, et p.-rootsi hobust tuleb arendada ainult sellest aineest, mida Rootsis olemas, teised jälle pidasid otstarbekohaseks töö jõudsustamiseks kasutada norra sugutäkke. Viimane (Hollanderi) vool leidis rohkem poolehoidu. Sellest tuleb, et praegu iga kolmas p.-r. sugutäkk on pärit Norrast. Meile näidatud kaks esimest täkku Smedjebackeni lähikonnast olid mõlemad 1920. aastal Norrast toodud, tühe eest oli makstud 8000 krooni (Emk. 800.000), teise eest 9000 krooni.

Viie aasta jooksul, igal aastal riiklikudel hobuste vaatlustel hinnatud p.-rootsi sugutäkkude koosseis on olnud järgmine:

Aasta.	Rootsis sündinud.	Norrast toodud.	Kokku.
1920.	290	152	442
1921.	278	146	424
1922.	282	138	415
1923.	283	131	414
1924.	253	127	380

Siit võib järeldada, milliseid pööraseid summe rootslased on kulanud suguhobuste impordi peale, mitte üksi ardennide soetamiseks, vaid ka kodumaalikkuse paistega ümbritsetud töu arendamiseks.

Põhjarootsi hobuse arendamistöös on mõjumas olnud osalt samad tegurid, mis ardennidegi juures, nagu riiklikud hobuste vaatused, head importeeritud täkid, põllumeeste organisatsioonid. Siin puuduvad suuremad ja kuulsamad kasvandused. Siin on ka erilist vastutulekut ülesnäidatud valitsuse poolt summade määramisega suguhobuste ostmise toetamiseks. Omalt maalt täkkude saamise kindlustamiseks on tasuta antud eespool nimetatud neljale põllumajandusseltsile kasutada maatükk Östersundi linnakese läheduses, millele on (1900. a. ümber) asutatud täkkvarsade kasvatusasutus „Hingstuppfdnignsanstalten“ Wongen.

Wongen

on asutus, mille nimi tuntud igale Rootsi hobusemehele, mida vaatamata ei jäta keegi, kes pilku p.-r. hobusekasvatusele tahab heita, mida rootslased heameelega ja vaimustusega võõrastele näitavad. Wongen

asub Jämtlandi maakonnas, kilomeetrit 30—40 Östersundi linnast, kõrge Stora järvekaldal.

Asutuse juhataja — direktor valitakse varem nimetatud põllumajandusseltside poolt, iga kord 3 aasta peale. Praegu on direktoriks vana põllumees h-ra Hanssen, kes sellel kohal juba 20 aastat ühtejargi olnud, kes oma tööga n.-ü. ühtekasvanud ja kes vaimustusega meile letusi andis.

Dir. Hanssen ei ela mitte Wongenis. Tegelikult tööde juhatajaks kohapeal on valitseja. Asutusel on 300 ha. maad, sellest 50 põldu, ülejäänud osa karjamaad. Ehitusi on vähe — üks valitseja maja, mõned tööliste majad, kolm talli ja kuurid. Töölisi on 5 tallipoissi, kes ka põllutöö ühes päevilistega ära teevad.

Põllutööde tarvis on 4 alalist tööhobust. Peale nende 50 täkkvarsa ja -sälgu 0,5—3,5 aasta vanaduseni.

Iga aasta ostetakse 10—15 uut pooleaastast täkkvarsa juure. Ostjateks on direktor Hanssen Östersundi ümbruses ja dr. Kellgren Kesk-Rootsis. Varsadest maksetakse kõige rohkem 300 krooni. Wongenis poetakse paremaid lüni 3,5 aastasteks ja müüakse igal kevadel aprillikuu viimasel teisipäeval enampakkumisel välja, saades kõige rohkem 3000 krooni tükist.

Pilt 7. Võõrad Wongenis.

1. Loomatervishoju peavalitsuse juhataja A. Arras.
2. Dir. Hanssen.
3. Rootsi esindaja V. Silfverhjelm.

Karjamaal olles ei saa nad käest midagi. Tallis seistes saavad nad päevas 3 kg. kaeru, 1 kg. kliisid, 4 kg. peete ja heinu vabalt; eelarves arvatakse heinu 14 kg. ümber üksiku sälu kohta päevas.

Asutuse algaastatel peeti igast aastakäigust 5 sälgu, seega kokku 20 ümber; nüüd on see arv kolmekordseks tõusnud; kõige rohkem on Wongenis olnud 80 kasuhobust. Umbes 60 prots. ostetuist sälgest kõlbab üleskasvatatult sugutäkkiks; seega annab Wongen aastas 6—9 sugutäkku, s. o. mitte vähem kui Tori.

Pilt 8. Põhja-rootsi mära.

Wongen kujutabki enesest odavalt ja otstarbekohaselt korraldatud hobusekasvanduse aseasutust. Tal puuduvad omas majapidamises sugumärad täielikult ja ta ei raiska nende ostmise ja pidamise peale raha, ei raiska kasvanduses harilikult kasutamata jäävat sugumärade tööjõudu. Kasvanduse sugumäradeks on aga rida kõige paremaid talumeeste sugumärasid, kes neid paaritavad dir. Hansseni ja sekr. Kellgrena plaani järele, kelle käes hobused nii varsaga kui varsata peavad tegema harilikku talutööd. Wongenil ei saa olla ebaõnnestunud pairitusi ega ebaõnnestunud varsu, sest temale ostetakse üles kõigeparemate vanemate varsadest need, kes 0,5 aastastena parimatena osutunud.

Peab tunnistama, et sarnaselt korraldatud kasvandus, oludes, kus veel puudub tarvilik kindla minevikuga sugu-almaterjaal, on olnud ainukeseks õigeks, praktiliseks ja ühtlasi kõige produktiivsemaks teeks paremate sugutäkkude saamiseks maa varustamiseks. Ka meie kasvanduste organiseerimisel kui ka reorganiseerimisel peaks sarnast tüüpi eeskujuks võtma. Torist peaks keskpärased märad kõrvaldatama ja selle asemel paremaid talunikude varsu sinna üleskasvatamiseks ostma. Eesti märade ostmise suurema kasvanduse asutamiseks on suure riisikoga seotud, kuni ei ole väljakujunenud paremaid sugukondi, milleks aega kulub vähemalt 15—20 aastat. Ardennide tarvis peaks meil kõige

kohasem olema Faleberg—Wongeni kasvanduse tüüp. Kuid veel põhjaroosi hobusest; kuigi tüübi poolst eesti hobusest erinev, ei saa keelduda tunnustamast, et tüübi ühtlustamine selle hobuse juures hea eduga on läbi viidud, järeldades seda Smedjebackenis ja päev hiljem 350 kilomeetrit põhjapool, Östersundi ja Wongeni piirkonnas nähtud materjalist. Tüübi tasandamiseks on kahtlemata palju kaasaaidanud massiline norra sugutäkkude tarvitamine.

Soojavereliste hobuste kasvatamine.

Soojaverelise hobuse kasvatamine Rootsis, nagu varem öeldud, on õige piiratud. Ei ole väljakujunenud oma soojaverelist hobuse tüugu, nagu see Saksa-, Prantsus- ja Inglismaal; puuduvad rajoonid, kus ainult soojaverelisi kasvatatakse või tarvitatakse. Kasvatavad neid üksikud suurmaapidajad peamiselt sõjaväe, riiklikkude täkujaamade ja teiste tarvitajate rahuldamiseks kergema sõiduhobusega.

Et sõjaväel oleks kergemaid hobuseid saada, seks peab riik kaunis rohkesti soojaverelisi täkke omis täkumajades ja saadab neid paaritushoovaks mõõda maad laiaili. 1924. aastal oli kahel suuremal, Fluinge ja Strömsholmi, täkujaamal 145 täkku. Jaamade koosseisu täiendamiseks saab riik soojaverelisi täkke kasvatajatelt täiskasvanutena või ostad varasena, üleskasvatamiseks; et sel teel pea kunagi tarvilist arvu kätte ei saa, siis on ka väljamaalt, eriti Ida-Preisist, Holsteinist ja Hannoverist impoteeritud. Ilmasõja lahtipuhkedes tekkis raskusi täkkude saamisel välismailt, mis üheks põhjuseks oli ainukesena suurema riigipäralt oleva soojavereliste hobuste kasvanduse asutamiseks Rootsis. Kasvanduse asutamine otsustati riigipäeva poolt 1922. aastal ja selle asutamine pidi läbiviidud olema 1924. aastaks. Kasvandus asutati Skoone maakonnas, Fluinge riigimõisas. 1924. aasta lõpul oli kasvanduses hobuseid 155, neist: varsamärasid 50, märavarsu 5, täkkvarsu 12, täkke 98. Kohutav suur täkkude arv on sellega seletatav, et Fluinge täidab ka kasvandusena täkujaama ülesandeid ja 98 täkust on suurem osa väljas paarituspunktides Jönköpingi, Kronobergi, Blekinge, Kristianstadi, Malmöhusi, Östergötlandi ja Hallandi maakondades; 1924. aastal oli neil paaritusi 1118, seega keskmiselt 11 paaritust täku kohta, mis õieti vähe.

Kasvanduse sugumärjadest on 22 kodumaalt üles ostetud, teised 28 aga väljamaalt toodud, nimelt 21 Hannoverist, 6 Prantsus- ja 1 Inglismaalt. Kasvandus on kavetatud 50-märaline, nii nagu 1924. a. lõpuks juba olemas.

Lõpuks pilku üle Rootsi hobusekasvatuse heites võib öelda, et seal hobusekasvatuse ja hobusepidamise vahel on valitsemas täieline kokkukõla. Nii põhjas kui ka lõunas kasvatatakse ja tarvitatakse hobuseid, kes tööst täiesti jägu saavad, kes selle all kokku ei varise.

Rootsi on selle poolst haruldane, et ta oma tööhobuse väljastpoolt toodud suguhobuste abil täielikult ümber kujundanud (ardennid) ja ka kodumaaliku tõu kiiremaks arendamiseks impoteeritud hobuste tarvitamisest puritaanliselt pole mitte keeldunud.

E. L. S. aastakoosoleku otsuse põhjal 17. I. 26. esitab eestseisus eelolevale üldkoosolekule alloleva uue põhikirja kava:

Eesti Loomaarstide Ühingu põhikirja.

ÜHINGU EESMÄRK.

§ 1.

Eesti Loomaarstide Ühingu eesmärgiks on kaasa mõjuda kodumaa loomateravishoiu olude ja loomaarstiteaduse arenemisele ning loomaarstide ühiskondliku seisukorra parandamisele, olla loomaarstide kutsehuvide kaitsejaks ning hoolt kanda hea ametvonnaliku vahekorra eest Ühingu liikmete vahel.

§ 2.

Ühingu ülesannete teostamise abinõudeks on:

1. Koosolekud ettekannete ja arutlustega loomaarstiteaduse ja loomaarstkonna tegeliku kutsetöö alalt.
2. Loomaarstiteadusliku kirjanduse ning oma ajakirja „Eesti Loomaarstlik Ringvaade“ väljaandmine.
3. Raamatukogu asutamine.
4. Esinemine vabariigi ametasutustes loomaarstkonna huviseid puudutavate küsimuste selgitamiseks.
5. Matuse- ja toetuskassa asutamine.
6. Ühingu aukohus.

§ 3.

Matuse- ja toetuskassa ning aukohus töötavad üldkoosoleku poolt kinnitatud erimääruste alusel.

ÜHINGU ASUPAIK JA TEGEVUSE PIIRKOND.

§ 4.

Ühingu eestseisuse asupaigaks on Tallinn. Ta tegevuse piirkond ulatab üle kogu riigi.

ÜHINGU LIHKMED.

§ 5.

Ühingu liikmeteks võivad olla Eestis registreeritud loomaarstid kui ka isikud, kes loomaarstiteaduse alal teaduslikult tegevad on.

§ 6.

Liikmeks vastuvõtmine sünnib eestseisuse ettepanekul ühingu üldkoosolekul kinnisel hääletusel liht hääleteenamusega.

§ 7.

Vastuvõtmata jäetud kandidaati võib ühe aasta pärast uuesti ette panna.

§ 8.

Isikuid, kellel loomaarstiteaduse, loomateravishoiu olude korralduse, loomakasvatuse kui ka üldse teaduse ja tervishoiu alal erilised teened on, võidakse ühingu auliikmeteks valida.

Auliikmeks valimine sünnib vähemalt kolme liikme ettepanekul ühingu üldkoosolekul, kinnisel hääletamisel. Valimiseks on tarvis kaks kolmandikku koosolekul viibivate liikmete häältest.

Auliikmetel on kõik ühingu liikmete õigused.

§ 9.

Liikmemaksu suuruse määrab kindlaks ühingu aastakoosolek.

§ 10.

Auliikmed on liikmemaksust vabastatud.

Eestseisus võib oma äranägemise järele liikmemaksust vabastada neid ühingu liikmeid, kes pensionist elavad, raskesse majanduslisse seisukorda on sattunud või haiguse läbi töövõime on kaotanud.

§ 11.

Liige, kes meeldetuletuse peale vaatamata kaks aastat järgimööda oma liikmemaksu ära ei ole tasunud, loetakse ühingust väljaastunuks.

§ 12.

Liige, kes ühingu põhikirja määrustele ei alistu, ühingu põhimõtete ja püüete vastu töötab, või loomaarstkonna au alandavaid tegusid toime on pannud, heidetakse ühingu liikmete hulgast välja, kas eestseisuse või vähemalt kolme liikme ettepanekul.

Väljaheitmiseks nõutakse vähemalt kaks-kolmandikku üldkoosolekul viibivate liikmete häältest. Häälletamine sünnib kinnisel.

§ 13.

Ühingu liikmeil on õigus kõiki ühingu ettevõtteid ja asutusi kasutada. Ühingu ajakirja saavad kõik liikmed, ka auliikmed, maksuta.

ÜHINGU OSAKONNAD.

§ 14.

Maakondades asuvad ühingu liikmed võivad, kas ühe või mitme maakonna peale, ühingu põhikirja piirides osakondi asutada.

Samal alusel võivad ka erielutkusetate rühmad ühingu osakondi asutada.

Osakonnad töötavad ise enestele kodukorra välja. Osakondade liikmeteks võivad ka mitte ühingu liikmete hulka kuuluvad loomaarstid olla.

Osakondade asutamine kui ka nende kodukord kuuluvad ühingu üldkoosoleku kinnitamisele. Oma tegevuse üle esitavad osakonnad ühingule aasta lõpul aruande.

ÜHINGU ÜLDKOOSOLEKUD.

§ 15.

Ühingu aastakoosolek peetakse kord aastas, jaanuari kuu jooksul eestseisuse äranägemise järele, kas Tallinnas või Tartus.

Aastakoosoleku päevakorda kuuluvad eriti järgmised küsimused:

1. Läänud aasta aruanne.
2. Järgmise aasta eelarve.
3. Eestseisuse ja revisjonikomisjoni valimine.

§ 16.

Erakorralisi üldkoosolekuid kutsuvad eestseisus kokku tarviduse järele või ka revisjonikomisjoni või mõne osakonna, või vähemalt kümme liikme nõudmisel.

§ 17.

Üldkoosoleku kutse saadab eestseisus kirjalikult kõigile ühingu liikmetele, ära tähendades, koosoleku aega, kohta ja päevakorda, vähemalt kümme päeva enne koosoleku kokkuastumist.

§ 18.

Koosoleku juhataja loaga võivad üldkoosolekutest sõnaõigusega osa võtta ka võõrad.

§ 19.

Üldkoosolekuid juhatab esimees või tema abi.

§ 20.

Koosolek teeb otsusid ainult päevakorras olevate küsimuste kohta.

EESTSEISUS.

§ 21.

Eestseisus koosneb 6 liikmest, nimelt: esimehest, tema abist, kassapidajast, kirjatöimetajast, tema abist ja raamatukoguhoidjast.

§ 22.

Eestseisuse liikmed kui ka 2 eestseisuse liikme kandidaati valitakse aastakoosolekul ühe aasta peale. Valimine sünnib kinnisel hääletusel.

§ 23.

Eestseisus on otsusvõimeline kui vähemalt 3 liiget koos on, nende hulgas kas esimees või tema abi. Häälte pooleksmineku korral on esimehe hääli otsustav.

§ 24.

Eestseisus on ühingu täidesaatev organ. Ta ajab ühingu nimel asju kõigi asutustega ja isikutega. Seab aasta aruande ja eelarve kokku ja paneb aastakoosolekule kinnitamiseks ette. Ajab ühingu rahalisi asju eelarve piirides. Korraldab ühingu trükitööde ja ajakirja väljaandmist. Kutsuvad üldkoosolekud kokku. Otsustab liikmemaksust vabastamise küsimust põhikirja § 10 alusel.

ÜHINGU AJAKIRI.

§ 25.

Ühing annab välja ajakirja „Eesti Loomaarstlik Ringvaade“, milline on ühingu kui ka selle osakondade ametlikuks häälekandjaks.

Ajakirja tellimishinna, mitteliikmetele, määrab kindlaks toimetuse ettepanekul eestseisus.

§ 26.

Ajakirja toimetuse valib eestseisus ning annab toimetamise ja väljaandmise asjus ligemad määrused.

REVISJONIKOMISJON.

§ 27.

Revisjonikomisjoni valib aastakoosolek mitte vähem kui 3 liiget ja niisama palju kandidaate üheks aastaks.

§ 28.

Revisjonikomisjoni kohuseks on ühingu tegevuse aruannete ja varanduse revideerimine ja sellest eestseisuse kaudu üldkoosolekule aruandmine.

§ 28.

Ühingu aruande aasta on 1. jaanuarist 31. detsembrini.

PÕHIKIRJA MUUTMINE.

§ 30.

Põhikirja muutmise ehk täendamise ettepanekud tuuakse eestseisuse või vähemalt kümne ühingu liikme poolt ette ja otsustatakse üldkoosolekul kahekolmandiku häälteenamusega ära.

ÜHINGU LÕPETAMINE.

§ 31.

Ühingut võib kas aasta või eraldi selleks kokkukutsutud koosolek kahekolmandiku koosolekul viibivate liikmete häälteenamusega lõpetada, kuid sel korral peab vähemalt kaks-kolmandikku kõigist häälteõiguslistest liikmetest koos olema.

§ 32.

Ühingu varanduse üle otsustab lõpetamise korral üldkoosolek. Varandus antakse üle mõnele teisele seltsile või asutusele käesolevas põhikirjas äratähendatud ülesannete teostamiseks. Kui kohast seltsi ega asutust ei leidu, antakse varandus sarnase seltsi leidmiseni või uuesti asutamiseni mõne valitsuse või omavalitsuse asutuse kätte hoiale. Ühingu likvideerimiseks valib üldkoosolek kolme (3)-liikmelise komisjoni.

Ernst Joest †.

Am 7. Juli 1926. ist Obermedizinalrat Prof. Dr. E. Joest plötzlich infolge eines Herzschlages kaum 53 jährig verschieden. Die tierärztliche Fakultät der Universität Leipzig verliert damit einen ihrer berühmtesten Vertreter. Der Name Joest ist auch in Estland wohlbekannt und hoch geachtet. Verschiedene jüngere Kollegen haben bei ihm ihre Ausbildung in der pathologischen Anatomie erfahren, Dr. Rabinson konnte an seinem Institut eine Dissertation über die Hypospadien fertigen, mehrfach wurden Kollegen in seinem Institut empfangen und haben Gelegenheit gehabt, die einzigartigen Einrichtungen und Sammlungen zu bewundern. Alle aber, die nicht persönlich mit diesem bedeutenden Manne in Berührung gekommen sind, kennen ihn aus seinem auch hier zu Lande überall verbreiteten, unübertroffenen Handbuche der pathologischen Anatomie der Haustiere.

Nach mannigfachen vorbereitenden zoologischen u. tierärztlichen Studien wurde Joest im Jahre 1904 als ordtl. Professor für allgemeine Pathologie und spezielle pathologische Anatomie an die tierärztliche Hochschule in Dresden berufen. 1923 ist er mit dieser Schule an die Universität Leipzig übersiedelt. Zahllose wissenschaftliche Arbeiten auf fast allen Gebieten der Tierpathologie sind von seiner Feder erschienen. Ein vorzüglicher Nachwuchs wurde in seiner Schule herangebildet. Mehrfach haben sich andere, auch auswärtige Universitäten bemüht, diese bedeutende Persönlichkeit als Lehrkraft zu gewinnen. Joest war in Folge seiner überragenden wissenschaftlichen Stellung ein Bindeglied zwischen den Völkern. Die vielen wertvollen Ergebnisse seiner Arbeiten sind mittelbar auch Estland zu gute gekommen. Sie waren von Bedeutung für die Erkennung und Bekämpfung wichtiger Tierkrankheiten

ten auch hier zu Lande, für die Vervollkommnung der Fleischbeschau, kurz für die verschiedensten gebiete unserer Tiermedizin. Der Verlust dieses leider viel zu früh dahingegangenen Gelehrten trifft die ganze tierärztliche Welt und erfüllt mit Trauer. In dankbarer Erinnerung gedenken wir dessen, was er auch uns gewesen ist. Sein Name wird fortleben als der eines Vorkämpfers unseres Standes, als ein leuchtendes Vorbild der jetzigen und künftigen tierärztlichen Generation.

Prof. Dr. M. Hobmaier.

Toimetusele tulnud kirjad.

„EESTI LOOMAARSTLIKU RINGVAATE“ TOIMETUSELE.

Hiljuti ilmunud „Ringvaates“ nr. 3 kirjutab loomaarst hra mag. G. Stange omas artiklis: „Aus der Praxis ..lhk. 64: Nach resultatlosem Versenden an wissenschaftl. Untersuchungsstellen, wurden sie schliesslich von Prof. Kupffer in Riga einwandfrei...“ Sellest peab nii aru saama, nagu ei oleks oma maa teaduslikud asutused, muidugi mõista siis ka meie teaduskonna vastavad asutused, hr. loomaarst mag. G. Stange poolt saadetud materjali kohta suutnud lõplikule otsusele jõuda, nii et hr. Stange lõpuks pidi Riiga prof. Kupfferi poole pöörama, kes siis ka selle raske probleemi rahuldavalt lahendas. Tartu ülikooli loomaarstiteaduskond võttis omal koosolekul 5. juulil s. a. küsimuse arutusele, kellele teaduskonna õppejõududest hr. mag. G. Stange omas artiklis tähendatud materjali juurdluseks on saatnud, mille juures selgus, et hr. mag. G. Stange tähendatud materjali mitte kellelegi loomaarsti-teaduskonna õppejõududest saatnud ei ole. Et võimalikke eksiarvamisi ära hoida, otsustas teaduskond sellest „E. L. R.“ toimetusele teatada, palvega, seda teadet järgmises „E. L. R.“ nris avaldada. Ühtlasi kutsub teaduskond ametivendi üles igasugust zoohügieeniliselt huvitavat materjali juurdluseks Tartu ülikooli loomaarstiteaduskonna Zoohügieeni Instituudile saatma.

K. Saral,

Tartu ülikooli Loomaarsti-teaduskonna dekaan.

J. M. Ainson, sekretär.

Eeloleva kirja saatis toimetusele mag. Stangele tutvumiseks, millele ametvonnalt järgnes allolev vastus:

Väga lugupeetud ametvend!

Teie lahke kirja vastuseks ja Tartu ülikooli loomaarsti-teaduskonna kirja nr. 428 puhul, seletan:

Kiri 23. VIII. 1925. nr. 152 mind huvitavate seemnetega oli minu poolt saadetud ja adresseeritud: Tartu, Loomaarsti-teaduskonna taimekasvatuse kabinetile, arvates, et taimekasvatuse kabinet, mis asub loomaarsti-teaduskonna hoones (kus üleval korral piimabakterioloogia kabinet ja ka teaduskonna kantselei, kuulub loomaarsti-teaduskonnale. Minu suureks üllatuseks tuli vastus mitte loomaarsti-teaduskonnalt, vaid põllumajanduse teaduskonna metsaasjanduse osakonnalt. Et minu poolt saadetud seemnete äramääramine mitte õige ei olnud, oli mul kohe selge, sellepärast saatsin neid äramääramiseks kuulsu

Balti botaanika eriteadlasele, prof. Kupffer'ile, kes iseäranis on uurinud Saaremaa floorat. Küsimus, seemnete kohta, oli puhas taimeteadusline ja ei kuulunud sellepärast kuidagi viisi Zoohügieeni Instituudile.

Kuresaar, 8-l augustil 1926.

Kõige austusega *Mag. Stange*.

„EESTI LOOMAAARSTLIKU RINGVAATE“ TOIMETUSELE.*)

Akadeemiline Loomaarstiteadusline Selts otsustas kevadisel semestril 1924. a. asuda oskussõnade kokkuseadmisele ja valis selleks oskussõnade komisjoni järgmises koosseisus: prof. Saral, dots. Ainson ja assistent Laja.

Esimese koosoleku pidas komisjon sügisel 1924. a., kus komisjoni juhatajaks valiti prof. Saral. Samal koosolekul otsustati kirjalikult pöörata kõikide ametivendade poole üleskutsega, abiks olla komisjoni tööle, kas sellega, et ametivennad teataks komisjonile, missugused oskussõnad juba kellegil tarvitusel on ehk jällegi, sellega, et teataks, missuguseid oskussõnu tarvis on. Vastuse saatmiseks määrati tähtpäev 1. XII. 1924. a. Sarnase üleskutse peale saatsid vastuseid järgmised ametivennad: Dr. Rabison, Karlson, Mag. Stange, Virén, Ilmjärvi, Redlich, dots. Ainson, Dr. Grünwald ja prof. Saral.

Neid vastuseid läbi lugedes, tuli komisjoni otsusele, et oskussõnade tarvitamine väga mitmekesine on; et neid tarvis ühtlustada ja suuremalt osalt koguni uued luua. Selle töö läbiviimiseks otsustati alguses oma keskel läbi töötada sõnad; saksakeelsete nimetuste järele ritta seada ja siis keeleteadlane juure kutsuda, kes keelisi parandusi teeks.

Üldse on peetud 16 komisjoni koosolekut, mis läbistiku 3—4 tundi kestsid; hr. Veskiiga koos 6. Ühele koosolekule oli ka kutsutud Dr. med. Valdes, et oskussõnad oleks enam kooskõlas arstiteaduses tarvitusel olevate sõnadega.

Komisjon seadis enesele ülesandeks peaaesjalikult neid oskussõnu välja töötada, mis seni veel kindlaks määramata, s. o. puhtveterinäär alalisi oskussõnu, ja võttis siis veel juurde sagedamini tarvitusel olevaid üldisemaid oskussõnu, et ametivendadel hõlpsam oleks neid ühest sõnastikust leida ja ei tarvitseks alati veterinaar-arstliku oskussõnastiku kõrval arstliku oskussõnastiku järele vandata. Töö tulemust „E. L. R.“ toimetusele trükkis avaldamiseks saates, loodab komisjon, et toimetus võimalikult terve sõnastiku ühes vihus ära trükib, mis oskussõnastiku tarvitamist märksa hõlbustaks.

Lõpuks loeb komisjon oma meeldivaks kohuseks ka siinkohal hr. lektor Veski ja Dr. Valdes'ile kõige paremat tänu avaldada, nende lahke kaasabi eest.

Komisjoni juhataja: *K. Saral, J. M. Ainson, F. Laja*.

Oskussõnade nimestik.

Abklatsch —	jäljendpreparaat.
Abortus infectiosus —	nakkav nurisünnitus (abort).
Abcess —	mädanik.
Achselgegend —	kaenla piirkond — reg. axillaris.
Achsel lymph. kn. an der I Rippe —	Esimese roide õla mahlanäär — L. gl. axillaris primae costae.
Adenom —	näärekasvaja.
Agalactie —	kinniolek.
Aetiologie —	etioloogia.
After —	pärak (u).
Aftergegend —	päraku piirkond — reg. analis.

* Akadeemilise Loomaarstiteadusline Seltsi poolt väljatöötatud oskussõnadega üksikasjaliselt mitte täiesti nõus olles, avaldab toimetus nimestiku siiski muutmatult, kui aluse, millest arvustades ning täiendades viimaks lõplik eesti loomaarstiteadusline terminoloogia välja võiks areneda.

Aftermastdarmlymph. kn. —	päraka — pärasoolte mahla n. — lymph. pl. ano-rectal.
Akute Magendarmentzündung —	äge maosoolte põletik — gastroenteritis catarrhalis acuta.
Alveola —	somp.
Anaphrodisie —	kiimatus — anaphr.
Anaemie —	kehvveresus.
Aneurysma —	tuiksoonte laiend.
Anfall —	hoog, soost — paroxismus.
Anthrax —	põrnatõbi.
Antrum —	Koobas.
Ascites —	vesikõht.
Asthma —	rinnakool (U) — (vaata Bauchschlag).
Atrophie —	Kõhetus.
Atrophieren —	kõhetuma.
Atrophie des Augapfels —	silmamuna kõhetus — atrophia bulbi.
Atonie —	lõtvus.
Aufliegen —	lamatis (e) — decubitus.
Aufzuchtsskrankheit —	kasvikute haigused.
Ausschlag —	lööve (be).
Augenlid —	silmalaug (plr. -s- laud).
Augenlid gegend —	silmalau piirkond — reg. palpebrae oculi.
Augenwimpern —	silmariipsmed — cilia oculi.
Äussere Augenwinkel —	silma välisnurk — subreg. anguli oculi lateralis.
Ausstrichpräparat —	ägepreparaat.
Backengegend —	lõuapärad — subreg. anguli mandibulae et masset.
Backenzähne —	purihambad (eel, taga) dent. molares.
Ballen —	pägimed.
Ballengrube —	pägime somp.
Band —	side (eme) — ligamentum.
Bauchfellentzündung —	kõhukelme põletik — peritonitis.
Bauchgegend —	kõhu piirkond — abdominalis.
Bauchquer —	kõhupõiki.
Bauchschlag —	rinnutus — vaata Asthma.
Bauchspeichel — Darm l. kn. —	kõhunäärme soolte m. n. — L. gl. pancreatico — intestinale.
Bauchumfang —	kõhu ümbermõõt.
Bauchwassersucht —	vesikõht — (vaata ascites).
Beckenlage —	pärakasetus.
Beckenwandlymph. kn. —	ristлуу tagakõhu mahla n. — Lymph. gl. sacral hypogastric.
Beckendwand lymph. kn. interna —	sisemine ristлуу tagakõhu mahla n. — Lymph. gl. sacral hypogastric.
Beckenwand lymph. kn. externa —	väliline tagakõhu mahla n. — Lymph. gl. sacral. externa.
Becken —	vaagen — pelvis — (waagen).
Befruchtetes Ei —	viljastatud muna.
Belag —	katt, u.
Besichtigung —	vaatus.
Beule —	kuhm.
Beuge —	painutaja — flexores.
Bindegewebeschwulst —	sidekudekasvaja — fibroma.
Binde —	kõide.
Blasenentzündung —	põie põletik — cystitis.
Blasenlähmung —	põiehalvatus — paralysis vesic. urin.

Blasensteine —	põiekivind (i, did) — lith. vesic. urin.
Blutarmut —	kehvveresus — anaemia.
Blutharnen —	verekusemine — haematuria.
Blutextravasat —	verevalum.
Box —	sulg.
Bronchial l. kn. —	kopsu toru mahla n. — l. gl. bronchiales.
Bronchialkatarr —	kopsutoru põletik — bronchitis.
Bronchial l. kn. —	tuiksoone pealne mahla n. — L. gl. eparterialis.
Bronchial l. kn. —	kopsutoru harguse mahla n. — L. gl. bifurcationis.
Bruch —	song.
Brustbein —	rinnak.
Brustbeingegend —	rinnaku piirkond — reg. sternalis.
Brustfellentzündung —	rinnakelme põletik.
Brustwand, lymph. kn. der oberen —	Roide vahelised mahla n. — L. gl. intercostales.
Brustwandlymph. kn. der unteren —	rinnaku mahla n. — L. gl. sternales.
Brustwassersucht —	vesirind — hydrothorax.
Buglymph. kn. —	sapsu mahla n. — L. gl. cervicalis.
Buch —	kordmagu — kiidekas) — omasus.
Buckel —	küür.
Bursitis —	limapauna põletik.
Calcaneus —	konsluu.
Caries —	sööbija.
Carpalia —	rusemeluud (?).
Caverna —	tühik.
Chondroma —	kõhrkasvaja.
Contraindiziert —	vastunäitustatud —
Chronische Magendarmentzündung —	pikaldane maosoolte põletik — gastroenteritis catarrh. chronica.
Coagulum —	hüüve (be).
Conjunctiva —	sidekest.
Courba —	koodi tagune kühm.
Dämpfigkeit —	rinnutus — emphysema pulmonum.
Damm —	lahkliha — perineum.
Darmbein —	niudelu — os ileum.
Darmbein oder Hüft l. kn. —	keskmised niude mahla n. — L. gl. iliacae medial.
Darmbein oder Hüft l. kn. —	külgmised niude mahla n. — L. gl. lateralis.
Darmbeindrüsen —	niude näärmed — lymphgl. iliacae.
Darmbeinhöcker —	puusa nurk — tuber coxae.
Darmgeräusch —	soolte korin.
Dampfrinne —	rinnutusvagu.
Differenzialdiagnose —	eristus diagnoos.
Disposition —	kalduvus.
Distoma —	maksa kaan (lutikas).
Drängen —	väitama.
Drehkrankheit —	pöörtõbi — vertigo.
Drehung der Gebärmutter —	emaka keerdus — torsio uteri.
Dreizipflige Klappe —	kolmeõhmaline klapp — valvula tricusp.
Drosselvene —	kaela tõmbsoon — vena jugularis.
Drosselrinne —	kaela vagu (kaela tõmbsoone vagu) — reg. fossae jugularis.
Druse —	nõlg — peataud.

Dummkoller —	totrus — Amentia.
Dumpf. —	kume.
Durchfall —	kõhu lahtisus.
Edelrasse —	vääris — üllasraas.
Echinococcosis —	villid, villitõbi — põistang.
Eigentliche Achsel, l. kn. —	õla mahla n. — L. gl. axillaris propria.
Eitrige Brustfellentzündung —	mädane rinnakelme põletik — empyema pleuritica.
Eitrige Lungenentzündung —	mädane kopsupõletik — pneumonia suppurativa.
Eitrige Nierenentzündung —	mädane neerupõletik.
Eklampsie —	kramp — ecklampsia.
Ekzem —	ohatis, ekseem.
Embolia —	topistus (topustumine).
Embolus —	topis.
Embryo —	idulane.
Emphysem —	puhutus — emphysema.
Endocarditis —	südame sisekesta põletik.
Entartung —	(kudede) väärustus; (sugu) mandumine.
Enteralgie —	tiirud, kõhuvoolmed.
Entfärben —	värvitustuma.
Entzündung d. äusseren Gehörganges —	väliskõrva põletik — otitis externa.
Entzündung d. Bindehaut des Auges	— silma sidekile põletik — conjunctivitis.
Entzündung der Gebärmutter schleimhaut —	emaka limanaha põletik — endometritis.
Entzündung der Hornhaut —	silma sarvkile põletik — keratitis.
Entzündung der Lymphgefäße —	mahlasoonte põletik — lymphangitis.
Entzündung des mittlern Gehörganges —	keskkõrva põletik — otitis media.
Entzündung der Regenbogenhaut —	silma vikerkile põletik — iritis.
Empyema —	mäda kogumus.
Erfahrung —	teadumus.
Erweiterung der Speiseröhre —	söögikõri laiend — dilat. oesophag.
Epilepsia —	langetõbi.
Euter —	udar.
Euter l. kn. —	udara mahlanääre — l. gl. supra mammaricae.
Euterdrüsen —	udara ülised näärmed — supramammaria.
Fallsucht —	langetõbi — epilepsia.
Falsche Wehen —	väitused, väär väitused — dolores falsae.
Fascie —	sidekirme — fascia.
Favus —	raig.
Femur —	reis, reie luu.
Fesselbehang —	sörgatsitutt — cirris pedis.
Fesselbein —	sörgatsluu, tutiluu.
Fesselgelenk —	sörgatsi liiges, tutilliiges — art. metacarp. phalang.
Festliegen —	sünnituseelne, järgne lamamine — paresis ante partum.
Fettgeschwulst —	rasv-kasvaja — lipoma.
Fibrös —	kiuline, fibrosus.
Finnosis —	tangud.
Fistel —	uuris — fistula.

Fleischwand des Hufes —	kabja lihasein — parenchyma ungulae.
Fleischstrahl des Hufes —	kabja lihakida.
Flügelmuskel l. kn. —	tiiblihakse m. n. — L. gl. pterygoideae.
Flotzmaul —	nina peegel.
Flussgalle —	vesipõis (liigese kõõlustupe) — hygorom.
Foetus —	loode.
Forschung —	uurimine.
Furunkel —	koeranael.
Frühgeburt —	enneaegne sünnitus.
Fussrollenentzündung —	kabja süstiku põletik — podotrochleitis.
Gallen —	põied (vaata Flussgallen) — hydrops.
Gebärfieber —	sünnituspalavik — febris puerperalis.
Gebärmutter —	emakas (-ka) uterus.
Gebärmutterblutung —	emaka verejooks — metrorrhagia.
Gebärmutterentzündung —	emaka põletik — metritis.
Gebärmuttermundzündung —	emaka suue (-dme).
Gebiet Gegend —	piirkond.
Gebiss —	suhis.
Gefäss —	soon.
Geflecht —	põimik.
Gegend des ersten Zehngliedes —	sõrgatsluu piirkond.
Gegend des zweiten Zehngliedes —	piirdeluu piirkond.
Gegend des dritten Zehngliedes —	kabja, sõraluu piirkond.
Gehirn —	peaaju.
Gehirnanaemie —	peaaju kehvveresus — anaemia.
Gehirnentzündung —	peaaju põletik — meningitis.
Gehirnhüperaemie —	peaaju verehiigsus — hyperaem cereb.
Gehirnschlag —	peaaju rabandus — apoplexia cereb.
Gehirnwassersucht —	peaaju vesitõbi — hydrocephalus.
Gekrös l. kn. —	keskmise mahla n. — l. gl. mesenteric.
Gelbsucht —	kollatõbi — icterus.
Gelenk —	liiges (e).
Gelenkrheumatismus —	liigese jooksja — polyarth.
Genese —	teke.
Genick —	kukal — reg. occipitalis.
Genickbeule —	kukla muhk -talpa.
Geräusch (darm) —	korisemised (sooltes).
Geräusch (lungen) —	kohin (kopsus).
Geschwulst —	kasvaja, paistetud (põletiku puhul).
Geschwür —	paise, paise haav — ulcus.
Gesichtsanteil —	nägu — facies.
Gesichtsleiste —	põsenukid (sarnad) — reg. cristae facialis.
Gewährfrist —	vastutus tähtaeg.
Gewährsmangel —	vastutavuse viga.
Glatzflechte —	pügav raig. — herpes tonsur.
Gliedsmassen —	jäsemed — extremitates.
Gliedsmassenstellung —	jäsemete seisang.
Granulation —	sõmerdumine, sõmerkude.
Granuloma —	sõmerkude kasvaja — liigliha.
Grundleiden —	algviga, põhiviga (algushaigus).

Haarausfall —	karvakadu — alopecia.
Haarschopf —	otsatutt — coma capitis.
Haarzotte —	sõrgatstutt — cirrus pedis.
Haemoglobinaemia —	mustkusi, se.
Haemoglobinuria —	verekusemine.
Hakenzähne —	kihvad — dent. canini.
Hals —	kael — collum.
Halsbrust, l. kn. —	Roide — kaela mahla n. — L. gl. costo-cervicalis.
Halskamm —	kaelahari — reg. dorsum colli.
Halsverrenkung —	kaelavääne(te) — torticollis.
Hals lymph. kn. —	peamised kaela mahla n. — L. gl. cervicales prof. craniales.
" " " —	keskese kaela mahla n. — L. gl. cervicales prof. mediae.
" " " —	sabamised kaela mahla n. — L. gl. cervicales caudales.
Haltung —	rüht (hi).
Harnblase —	põis, kusem — vesica urinae.
Harnleiter —	kusejuha — ureter.
" entzündung —	kusejuhe põletik — urethritis.
Harnkanal —	kusiti — uretra.
Harnverhaltung —	kusekinnisus — retentio urin.
Haube —	tanu — reticulum.
Hauben l. kn. —	tanu mahla n. — L. gl. reticularis.
Hauben-Labmagen l. kn. —	tanu-libemao m. n. — L. gl. reticulo-abomasis.
Hautentzündung —	naha põletik — dermatitis.
Hautrötung —	nahapunetus — erith. cutis.
Hautwassersucht —	nahavesitõbi — anasarka.
Hangbeinlahm —	tõstelonge
Hebel —	hoob (va).
Herzbeutel —	südame paun.
Herzbeutel l. kn. —	südame pauna mahla n. — L. gl. pericardicae.
Herzkammer —	südame vatsake — ventriculus cordis.
Herzklopfen —	südame kloppimine — palpitation cordis.
Herzmuskelentzündung —	südame lihase põletik — myocarditis.
Hinterbeckengegend —	laudjas (-ja) (vaata Kruppe).
Hintere Mittelfell l. kn. —	keskseiniandi sabamised mahla n. — L. gl. mediastin. caudales.
Hintere längste Mittelfell l. kn. —	keskseiniandi pikim sabamine m. n. — L. gl. mediastin. caud. longissima.
Hintermittelfussgegend —	jala põig — reg. metatarsae.
Hinterschenkelfurche —	reie renn (taga vagu) — fossa semitendinosa.
Hoden —	munandid — testes.
Hodensack —	munandikott — scrotum.
Hornsäule —	sarvsammas.
Huffurche —	kidarenn — furca ungulae.
Hufstrahl —	kida.
Hufsohle —	kabja tald — planta ungulae.
Humerus —	õlaluu.
Hungergrube —	tühimus — fossa paralumbalis.
Hüfte —	puusanukk, puus — subreg. tuber. coxae.
Hüftgelenk —	puusa liiges — artic. coxae.

Hüftpfanne —	puusa napp — acetabulum.
Hydrothorax —	vesirind.
Hygrom —	vesipõis.
Hyperextension —	liigpandumus.
Immunität —	immuunsus — immuniteet.
Impotenz —	suguvõimetuz — impotentia.
Indicat —	näit (du).
Indication —	näidustus, juhtpõhjus.
Indiziert —	näidustatud.
Innerer Augenwinkel —	silma sisenuk — subreg. anguli oculi medialis.
Kastanien —	naast, naastud.
Katharralische pneumonie —	kopsu ja kopsutoru põletik — bronhopneumonia.
Kaumuskeln —	mälumuskid.
Kehle —	kurgu alune — reg. colli ventralis.
Kehlgang l. kn.	alalõua mahla n. — L. gl. mandibularis.
Kehlgangsgegend —	kurgu aluse piirkond — subreg. submandibularis.
Kehlkopf —	kõrisõlm — Adamsapfel.
Kehlkopftzündung —	kõri põletik — laryngitis.
Kehlkopfpfeifen —	kõrivile — hemiplegia laryngis.
Kehlkopfpfeifer —	kõrivilistaja.
Kieferhöhle —	põse koobas.
Kinn —	lõuats — subregio mentalis.
Kinnbacken —	lõuad.
Klappeninsuffizienz —	klappipuu — insuffit. valv. semil.
Klappenstenose —	klappide kitsus — stenosis valv. semil.
Kloake —	kloak — cloaca.
Kniefalten l. kn.	kubeme kortsu mahla n. — L. gl. subiliaca.
Kniegelenk —	põveliiiges — artic. genu.
Kniekehle —	kinner (dra).
Kniekehlen l. kn.	kindra mahla n. — L. gl. poplitea.
Knieschwamm —	põlvepakk.
Knochenbruch —	luumurd (u) — fract. ossis.
Knochenbrüchigkeit —	luuhaprus — osteomalacia.
Knochenhautentzündung —	luuümbrise põletik — periostitis.
Knochenmark —	üdi.
Knochenweiche —	inglis tõbi, rahiit — rachitis.
Knopfmesser —	tõmpnuga.
Knospung —	pungumine.
Kompresse —	mähis.
Kopflage —	peasetus.
Kotyledones —	käbid.
Körper —	keha.
Kotenzopf —	sõrgatstutt — cirrus pedis.
Kreuzbein —	ristluu.
Kruppe —	laudjas (vaata Hinterbeckengegend).
Kultur —	kultuur.
Lab —	libedik.
Labmagen —	libemagu — abomasus.
Labmagen l. kn. —	libemao mahla n. — L. gl. abomasic.
Ladendruck —	(ala) lõua pigistus.
Lage —	asetus.
Lähmung des dreigeteilten Nerven —	kolmikergu halvatus — paralysis nerv. trigem.

Lähmung des Gesichtsnerven —	näoergu halvatus — paralysis nerv. facial.
Lähmung des Speichennerven —	kodarergu halvatus — paralyt. n. radialis.
Lähmung des Speichenrohres —	sõgitoru halvatus — paralyt. oesophag.
Larynx —	kõri.
Laterale Winkel des Darmbeins —	puusanukk — tuber coxae.
Leberentzündung —	maksa põletik — hepatitis.
Leberverhärtung —	maksa vahemiku põletik — hepatitis interstit.
Leber l. kn. —	maksa mahla n. — L. gl. hepatic.
" " " —	lisamaksa mahla n. — L. gl. hepatic. accessoriae.
Leerd —	kõmav, kõla.
Leistendrüsens —	kubeme süvanäärmed — lymphogl. inguinales prof.
Leisten l. kn. —	päris nimme näärmed — lymphogl. lumb. propria.
Lendendrüsens —	nimme aordi mahla n. — lymphogl. lumb. aorticae.
" —	nimme osa — reg. lumbalis.
Lendengegend —	nimme lüüd — vertebr. lumbal.
Lendenwirbel —	side (-me).
Ligamentum —	suunurgad — reg. anguli oris.
Lippenwinkeln —	õhukott.
Luftsack —	õhukoti katarr — catarrhus sacci aerophori.
Luftsackkatarr —	hingetoru põletik — tracheitis.
Lufttröhrenentzündung —	hingetoru osa — reg. trachealis.
Lufttröhrengend —	nimme.
Lumbales —	mahlanäärmete põletik — lymphadenitis.
Lymphdrüsensentzündung —	kopsu liigveresus — hyperaemia pulmonum.
Lungenhyperämie —	kopsu turse — oedema pulmonum.
Lungenödem —	mao verevalum — gastro enterorrhag.
Magenblutung —	mao mahla n. — L. gl. gastricae.
Magen l. kn. —	mao paise — ulc. rotund. ventr.
Magengeschwür —	n.ao vähk.
Magenkrebs —	mao mahla n. — L. gl. atrial.
Magenvorhof l. kn. —	lakk — juba.
Mähne —	lakajõhv.
Mähnenhaare —	suu.
Maul —	prei.
Mauke —	hullus — mania.
Manie —	serv.
Margo —	tuulusus (kõhu).
Meteorismus —	hambutu serv.
Margo interalveolaris —	tuumkiht.
Markssubstanz —	kämbla luud.
Metacarpalia —	põia luud.
Metatarsalia —	mustkasvaja (lihakasvaja).
Melanosarkom —	piimakateeter.
Milchkateter —	piimalolek — lactatio.
Milchperiode —	piimaõõs.
Milchzysterne —	väärmoodus.
Missbildung —	lahkliha — reg. perinealis.
Mittelfleisch —	keskseina keskeseid mahla n. — L. gl. mediastinal. mediae.
Mittlere Mittelfell l. kn.	

Mondblindheit —	perioodiline silmatõbi (järkaegne) — ophtalmia period.
Mundspalte —	suupilu — rima oris.
Mundspere —	lõua kramp — trismus.
Monstrum —	soerd.
Muskelrheumatismus —	lihaste jooksja — myositis rheum.
Nährboden —	sööde (med).
Nachgeburt —	päramised.
Nackenband —	kukla side.
Nackenhöhle —	kukla napp.
Narbenretraktion —	armi koostumine. s
Nasenausfluss —	nina nõre.
Nasenbluten —	nina verejooks — epistaxis.
Nasentzündung —	nina põletik — rhinitis.
Nasenbremse —	nina pöör — sakrutka.
Nasengegend —	nina piirkond.
Nasenhöhle —	nina õõs.
Nasennebenhöhle —	nina kõrvalõõs.
Nasenöffnung —	nina sõorme avaus.
Nasenrücken —	nina selg — reg. dorsum nasi.
Nerven —	ergud.
Nervenlähmung —	ergu halvatus — paralysis nervi.
Nesselausschlag —	nõgestõbi (nõgeslõõve) — urticaria.
Nesselfieber —	nõgespalavik.
Neubildungen —	uudismoodustus — neoplasma.
Niedergebrochen —	allakoolduv.
Nierenbeckenentzündung —	neeru vaagna põletik — pyelitis.
Nierenentzündung —	neeru põletik — nephritis.
Nieren l. kn. —	neeru mahla n. — L. gl. renales.
Nymphomanie —	suguhullus — nymphomania.
Nüstern —	sõõrmed.
Oberarmgegend —	õlaluu piirkond — reg. humeralis.
Oberkiefergegend —	ülalõug — regio maxillae.
Obere Mittelfell l. kn. —	keskseinandi selgmised mahla n. — L. gl. mediastinal. dorsales.
Oberschenkelgegend —	reis — reg. femoralis.
Oedem —	turse.
Ohrdrüsenentzündung —	kõrva küljenäärme põletik — pa- rotitis.
Ohrensippen —	kõrva tipud — reg. apic. auris.
Ohr l. kn. —	kõrva mahla n. — L. gl. parotideal.
Ohrmuschel —	kõrva leht — reg. lamellae auri- cularis.
Ohrwurzel —	kõrva juur — reg. radic. auris.
Olecranon —	küünarnukk.
Ontogenesis —	isendi arenemislugu.
Organ —	elund.
Osteomyelitis —	luuüdi põletik.
Palpatio —	komplus — komplema.
Pansen l. kn. —	vatsa mahla n. — L. gl. ruminal.
Pansentzündung —	vatsa põletik — ruminitis.
Pansen-labmagen l. kn. —	vatsa-libemao mahla n. — L. gl. ru- min-abomas.
Paresis postpartum —	sünnijärgne lamamine.
Paresis antepartum —	sünnieelne lamamine.
Petella —	põlve keder.
Perkussion —	perkuutimine.
Perkussionsschall —	perkuutimise kõla.

Periosteum —	luu ümbrus.
Penis l. kn. —	
Phlebitis —	vtõmbsoone põletik.
Phlegmon —	umbpaistetud, flegmoon — phleg- mona.
Phalangs I —	sõrgatsluu (tagumine, esimene).
" II —	piirde luu.
" III —	kabja, sõra künnise luud (tagumine, esimene) (ka varbaluu).
Piphak —	koodimuhk.
Piroplasmose —	veiste punatõbi — piroplasmosis.
Placenta —	emakook.
Placenta foetalis —	loodekook.
Platte —	platt (i).
Plattenknochen —	lameluu.
Plattenkultur —	plaatkultuur.
Pneumonia cruposa —	krupoosne kopsupõletik.
Pododermatitis rheum. —	kabja jooksja.
Pothogenesis —	haigusteke.
Praedisposition —	eelkalduvus.
Primär —	esmane.
Prognos —	ennustus.
Pyæmie —	mädaveresus — pyæmia.
Pustel —	mädavill — pustula.
Psalter l. kn. —	kordmao mahla n. — L. gl. omasic.
Quer —	põik.
Quergestreift —	vööt.
Quetschung —	muljumine — contusio.
Quellung —	pundumine.
Radius-ulna —	küünarluud.
Rache —	kurk.
Rassentier —	tõukus.
phal. primæ —	sõrgatsluu.
Rippe —	roie, de, pl. ded — costae.
Rehe —	susskabi.
Rindensubst. —	koorkiht.
Röhrenknochen —	toruluu.
Rötung —	punetus.
Rotz	tatitõbi.
Rückengegend —	seljapiirkond — reg. dorsalis.
Rückenmark —	seljaaju.
Rückenmarkentzündung —	seljaaju põletik — myelitis.
Rückenquer —	seljapõlki.
Rülpsen —	rõhitama.
Rumen —	vats.
Rumpf —	kere — truncus.
Rüssel —	kärss (a).
Rute —	kürb (va) — penis.
Samenstrang —	munandi kõidik — funiculus.
Samenstrangentzündung —	munandi põletik — funiculitis.
Sarkoma —	lihaskasvaja — sarkoom.
Schäfeldach —	kolu lagi.
Schädelhöhle —	kolu õõs — cranium.
Schale —	mõigasluu
Scapula —	labaluu.
Schamlippen —	tupe mokad — labiae vaginae.
Scham l. kn. —	Pindmine kubeme mahla n. — 1 gl. inguinalis superficialis.

Schaufelnorpel —	rinnaleht — reg. xyphoidea.
Scheidewand —	vahesein.
Scheitel —	kiird (du) — reg. parietalis.
Schiefer Rücken —	köver selg — scoliosis.
Schläfenbein —	oimuluu — reg. temporalis.
Schleimhautentzündung der Maulhöhle. —	suu põletik — stomatitis.
Schlundfurcher — vagu —	reg. fossae oesophagus.
Schlundkopf —	neel — pharynx.
Schlundkopftzündung —	neelu põletik.
Schlundkopf l. kn. —	Keskmine neelu tagumine mahla n.
	— l. gl. retropharyngeae medialis.
	külgmine neelu tagumine mahla n.
	— l. gl. retropharyngeae lateralis.
	nokkraud.
Schnabeleisen —	koerataud.
Schnebe —	koon.
Schnauze —	lõikhambad — incisiva.
Schneidezähne —	söögituru.
Speiseröhre —	põikagar.
Schrägagar —	õlg (a) — reg. scapularis.
Schulter —	õla, sapsu liiges — reg. articulation.
Schultergelenk —	scapulothoracalis.
	saba — reg. caudae.
Schweif —	saba kots, juurikas — reg. truncus
Schweifwurz —	caudae.
	sabajõhv — reg. cirrus caudae.
Schweifhaare —	peapõõritus — vertigo.
Schwindel —	kõhetus — atrophía.
Schwund —	helmeluu.
Sesambein —	teisene.
Sekundär —	kõõlus — tendineum.
Sehne —	kõõlustupp.
Sehnenscheide —	kaelakülgala — reg. lat. colli.
Seitenfläche des Halses —	rinna külgsein — reg. thoracis la-
Seitenwand der Brust —	teralis.
	kubeme — reg. inguinales.
Seitliche Leistengegend —	luu ird (irru).
Sekwester —	luu irdumine.
Sekwestration —	nõguselg.
Senkrücken —	sünnituspuhune roiskveresus.
Septicaemia puerp. —	roiskveresus — septicaemia.
Septikämie —	wadak.
Serum —	wadakune (seroosne) kest — serosa.
Seröse Haut —	silmus.
Schlinge —	kokkuluustumine.
Synostosis —	pärалуu mahla n. — l. gl. ischiadic.
Sitzbein l. kn. —	pätk (u) — spavanus (pätk).
Spat —	süljenääre.
Speicheldrüse —	söögituru — oesophagus.
Speiseröhre —	söögituru põletik — oesophgitis.
Speiseröhrentzündung —	tutt, tukk — calcar.
Sporn —	koodiliiges — art. tarsi.
Sprungelenk —	later (ri).
Stand (Ferde) —	silma (hall) kae — cataracta.
Star —	tõrges.
Stätig —	kabja pigistus (tengal).
Steingallen —	seisang.
Stellung —	kompjalg.
Stelzfuss —	kitsus.
Stenose —	

Sterilität —	ahtrus — sterilitas.
Stirn —	otsmik — reg. frontalis.
Stirnhöhle —	otsmiku õõs.
Stossweise —	tõukeliselt, hooti.
Strahl —	kida.
Strahlrinne —	kidavagu, (pägem kabja pehme tagumine osa kidaga).
	sirutaja — extensor.
Strecker —	piima juha.
Strichkanal —	ahendus.
Striktuur —	tugilonge.
Stützbeinlahm —	
Talpa —	kukla muhk.
Tarsal —	konsa liiges ja luud.
Tasthaare —	kobi karvad — pili tactyles.
Tibia + fibula —	sääreluud.
Thromb. embolia —	hüüvise topistus.
Trachea —	hingetoru.
Trachealspange —	hingetoru sõlg.
Tracheotomie —	hingetoru lõikus.
Tracheotubus —	õhutoru.
Traumatische Herzbeutelentzündung —	traumaline südamepauna põletik — pericarditis traum.
Trichina spiralis —	keeritsuss, trihiin.
Trichinosis —	trihinoos.
Triel —	rinna lott.
Trockenperiode —	kinnolek — agalactia.
Tuber —	kõber (ru).
Tuberositas —	kõprus.
Tuberculum —	kõbruke.
Tympanitis —	puhevus.
Trombus —	hüüves, tromb.
Tympanitisch —	trummikõla.
Trübung —	hägumemine.
Tendo —	kõõlus.
Überbein —	luu muhk — exostosis.
Überbogen —	liig paindumus — hyperextension.
Überfütterung —	liigtoide.
Überkötten —	sõrgatsi nihe.
Ultraviolett —	nähtamatu.
Unbefruchtet —	küidne.
Unterkiefer —	alalõug — reg. mandibularis.
Unbefruchtetes Ei —	küidmuna.
Untere Mittelfell l. kn. —	keskseinnandi kõhtmised mahla n. — l. gl. mediastinal. ventrates.
	sääreluu — reg. cruralis.
Unterschenkel —	juurdlus.
Untersuchung —	alarind.
Unterbrust —	põhjus.
Ursache —	
Ventriculus —	vatsake.
Verbiegen —	vääne.
Verblutung —	verestühje.
Verbluten —	verest tühjuma.
Verenkung —	väljanihe (hke), subluxatio, luxatio.
Verengung der Speiseröhre —	sõögikõri kitsus — stenosis.
Verhaltung —	peetus — retentio.
Verhärtung —	tihestus — induratio.
Verknöcherung —	luustumine — ossificatio.

Verlauf —	kulg (u).
Verlaufen —	kulgema.
Verlängertes Mark —	piklik aju — medulla oblongata.
Vernarbung —	armistus.
Verstauchen —	nikastus, nikastumine — distorsio.
Verstopfung —	ummistus.
Vertikal —	püst.
Vertebrae caudae —	sabarroots.
Verzerrung —	venitus, venitis.
Vesikuläre Geräusche —	kahin, vesikulaarne kahin.
Voll —	täis.
Vorarm —	esimene jalasäär — reg. antibrachialis.
Vorarmgelenk —	küünra liiges — articul. cubitalis.
Vorbeuung —	ärähoid.
Vorderbrust —	eesrind — reg. praesternalis.
Vordere Mittelfell l. kn. —	keskseisandi peamised mahla n. — l. gl. mediastin. craniales.
Vorderfusswurzelgelenk —	esimese jala põlve liiges — artic. carpi.
Vorderer Mittelfuss —	pöialuu — reg. metacarpea.
Voreuter —	udarik.
Vorfall —	küübestus — prolapsus.
Vorfall des Gebärmuttermundes —	emakoja suu küübestus — prolapsus cerv. uteri.
Vorhaut —	kürvatupp — praeputium.
Vorhof —	tupp — vagina.
Vorhofentzündung —	tupepõletik — vaginitis.
Vorkammer —	koda — atrium.
Wahrscheinlichkeitsdiagnose —	tõenäolsuse diagnoos.
Wangengegend —	põsed.
Wanst —	vats.
Wassergeschwulst —	vesikasvaja — hygroma.
Windung —	keere (de).
Widerrist —	turi — reg. dorsoscapularis.
Wildesfleisch —	liigitha — caro luxurians...
Wirbelbogen —	lülkaar.
Wundsekret —	haava nõre.
Zahnbalgcyste —	näapshamba põis.
Zahnfächer —	hamba sõmbid — alveolae.
Zahnfistel —	hambauuris — fistula dentis.
Zehenballen —	mõhnaq, pägimed.
Zerfaserung —	narmastumine.
Zerreissung —	rebend, rebendumine.
Zerreissung der Speiseröhre —	söögikõri rebend — ruptura oesophog.
Zerschlagenen Topfes Schall —	mõra kõla.
Zitze —	nisa.
Zweizipfige Klappe —	kahehõlmane südameklapp — valvula bicusp.
Zwerchfell l. kn. —	vahelihase mahla n. — l. gl. diaphragmaticae.
Zwischenträger —	vahemik.
Zwischenwirt —	vahemees.
Zwanggestell —	sundlater.
Zwischenkieferbein —	ülalõua vaheluu.
Zygomaticus (os). —	sarn (põse).
Zungenbeinast l. kn. —	keeleluu mahla n. — l. gl. hyoideae.